

دانشگاه هرمزگان
وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب

نقش الگوی کاوشگری در آموزش و یادگیری علوم ابتدایی

مژگان فریدون نژاد

دکتری روانشناسی

چکیده

در مقاله حاضر به آموزش علوم ابتدایی با الگوی کاوشگری و همچنین به کارگیری تدریس به شیوه کاوشگری در کتاب علوم تجربی پرداخته شده و مروری به تاریخچه و ماهیت این روش شده است. هدف اصلی این پژوهش معرفی الگوی کاوشگری به عنوان یکی از روش‌های فعال و موثر در امر یاددهی- یادگیری درس علوم تجربی در دوره ابتدایی می‌باشد، همچنین این روش یکی از روش‌های تدریس مسئله محور و فعال است که در آموزش مطرح می‌باشد. این مقاله به شیوه‌ی کتابخانه‌ای صورت گرفته و در آن از کتاب‌ها و همچنین مقالات منتشر شده در این راستا استفاده شده است، که ابتدا به معرفی و تعریف روش کاوشگری پرداخته شده، سپس به مراحل اجرای روش کاوشگری، محاسن و معایب روش سنتی در آموزش علوم، محاسن روش کاوشگری در آموزش علوم و همچنین کاوشگری در برنامه درسی علوم پرداخته شده است.

کلید واژه: کاوشگری، برنامه درسی، روش تدریس نوین

مقدمه

نظام‌های آموزشی همواره تلاش می‌کنند از شیوه‌ها و فنون متناسب با اصول و انتظارات برنامه‌های درسی، اهداف و محتوا را به درستی به مخاطبان انتقال دهند. برای نیل به این هدف مهم، معلمان از نقش بی بدیلی در نظام آموزشی برخوردارند. اگر آنان از فرایند علمی و منطقی آموزش مطلع نباشند و برای تحقق اهداف از شیوه‌هایی نامتناسب بهره بگیرند همه فعالیت‌های تعلیم و تربیت بی ثمر خواهد بود، تعلیم و تربیت در دنیای امروز مفهومی متفاوت با گذشته دارد و ضروری است برای ایجاد تحول در نظام آموزشی، علاوه بر ایجاد تحول در خرده سیستم‌های مختلف، در نگرش و تدریس معلمان نیز تحولاتی ایجاد شود. برای دستیابی به چنین تحولی معلمان باید دانش و بینشی صحیح از نظریه‌ها و راهبردهای مختلف و جدید آموزشی داشته باشند (شعبانی، ۱۳۹۴).

در حال حاضر به منظور مقابله با تحولات شگفت آور هزاره سوم میلادی، دانش‌آموزان باید مهارت تفکر خلاق و نقاد خود را بهبود بخشند به طوری که آنها بتوانند برای حل مشکلات پیچیده از جامعه یک تصمیم عالی اتخاذ نمایند (سیف، ۱۳۸۸). خلاقیت قدرتی از تخیل است که برای باز آفرینی مجموعه‌ای مفهومی از ایده‌ها بکار می‌رود. تورنس خلاقیت را یک فرایند حساس تعریف می‌کند. یافته‌های پژوهش‌های متعدد دیگری نشان می‌دهد که قدرت خلاقیت می‌تواند در همه مردم پیدا شود (جهانپنده، ۱۳۹۱). متأسفانه روش‌های سنتی و محدود از سیستم‌های آموزش محروم کردن دانش‌جویان از تفکر خلاق بوده و به عبارت دیگر بجای یادگیری تفکر و خلاقیت تنها برخی از حقایق علمی را می‌آموزند (شعبانی، ۱۳۹۴).

استفاده از روش‌های تدریس فعال می‌تواند گام مؤثری را در بهبود کیفیت آموزش درس علوم و پیشرفت آن داشته باشد. پیش از این معلم نحوه تدریس را مشخص می‌کرد ولی امروزه نظر بر این است که روش تدریس باید با یادگیری فرد آموزنده مطابقت داشته باشد (آقازاده، ۱۳۸۶). به کارگیری روش‌های فعال تدریس باعث می‌شود تا یادگیری عمیق تر شود و به صورت کاربردی مورد استفاده قرار گیرد (کدیور، ۱۳۹۳).